

(כתובת מ"ג). ואחר כך על פסוק ובייתי אין לחם ואין שמלה פירש רש"י אין בידי לא טעם משנה ולא טעם אגדה. ובפירושו רש"י (שבת ק"ט:) על מה שאמרו שבני אדם מתכסין בהם כשמלה פירש כששואלין אותם טעמי חזרה הללו עושים עצמן כמעלימין את דבריהן מפני שאין יודעים להשיב. והיינו טעמי חזרה שאמרו (פסחים ק"ט.) והגלה דברים שכיסה עתיק יומין ומאי נינהו טעמי חזרה וזה מכונה בשם שמלה. וכן מצינו (סנהדרין ק"ב) בשלמה חדישה מה שלמה חדישה אין בה שום דופי אף חזרתו וכו'. דבר אחר שלמה חדישה שחידשו דברים שלא שמעה אוזן מעולם. והיינו חזרה שבעל פה היא לבוש מלכות חזרה שבעל פה והוא מעין מה שאמרו (בראשית רבה ג', ד') שנתעטף בה הקב"ה בשלמה והבהיק זיו הדור מסוף העולם ועד סופו וכו'. עוטה אור בשלמה. והיינו אור הראשון שנגנו לעמלי חזרה שבעל פה (תנחומא פרשת נח ג'). וזה שדקדק הכתוב ושמת שמלותיך השמלה המיוחדת לה לבוש של הנשמה המיוחדת לשורשה.

ובאסתר דכתיב (אסתר ה' א') ותלבש אסתר

מלכות דרשו (מגילה י"ד:) (ח"ג) שלבשתה רוח הקודש. וכן בזה"ק (ח"ג קס"ט:) מלכות דא רוח דקודשא וכו' ואחלכשת ביה אסתר עיי' שם, והיינו מלכות פה חזרה שבעל פה. וכן דרשו בזה"ק (נ"ס) מה שנאמר (אסתר ח' ט"ו) ומרדכי יצא מלפני המלך כלבוש מלכות על רוח הקודש שדרשו מלפני המלך מלך מלכי המלכים הקב"ה על פי מה שאמרו במדרש (אסתר רבה ג', י') כל מקום שנאמר המלך סתם משמש קודש וחול. וזה שנאמר כלבוש מלכות רוח הקודש שהחזרה שבעל פה זוכין על ידי כחינת רוח הקודש כמו שכתב הרמב"ן (בבא בתרא י"ג) שעל זה אמרו חכם עדיף מנביא. ותכלת היינו יראה כמו שמוכח בזה"ק (ח"ג קצ"ה) וכו' וכו'.

כהונה כתיב (שמות כ"ח ב') לכבוד ולתפארת וכן נקראין בגדי קודש. ובגדי כהונה מפורש שמכניסין קדושה לכהן וכמו שאמרו (סנהדרין פ"ג:) בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם עליהם אין כהונתם עליהם. וכן בגדי שבת מכניסין קדושה לישראל, והיינו דברי חזרה כידוע מהזה"ק (ח"ג רצ"ו) דחכמה קודש איקרי. והיינו כבוד וכמו שאמרו (חולין קל"ג) כל השונה וכו' כן נותן לכסיל כבוד ואין כבוד אלא חזרה וכו'. והיינו חזרה שבעל פה שעל זה עיקר הלימוד לחלומי חזרה שכתב כרוכה ומונחת כל הרוצה יבוא וילמוד (קידושין ס"ג). וזה שנקראו מאניה דלביש בשבתא מאני מכבדותי שזוכין על ידיהם לקדושת חזרה שבעל פה שהיא בחינת כבוד ועל כן נדרש מדכתיב וכבדתו.

וכן דרשו (שבת שם עמוד ב') ושמת שמלותיך (רוח ג' ג') אלו בגדים של שבת. ודקדקו מלשון שמלותיך דמשמע המיוחדים לה וזה לא שייך על בגדי חזל שאין מיוחד להאדם שהרי קודש שקנאם היו של אחר וגם יוכל למכרם. גם למה לא כתיב בגדים נאים ועל כן דרשו על בגדים של שבת שהם מיוחדים להאדם. וכמו שאמרו שזוכין על ידם לקדושת חזרה שבעל פה. והוא על דרך מה שדרשו (חגיגה י"ד) שמלה לך (ישעיה ג' ר') דברים שבני אדם מתכסין כשמלה וכו'. וכן אחר כך מה שנאמר ובייתי אין לחם ואין שמלה שאין בידי לא מקרא ולא משנה ולא גמרא. והיינו דלחם היינו מקרא על דרך מה שנאמר (משלי ט' ה') לכו לחמו בלחמי נהמא דאורייתא דבכתב (וזה ח"ג רע"א). ושמלה היינו משנה וגמרא. ורש"י פירש שבני אדם מתכסין נחבאין שלא ישאלו להם וכו'. וכישיעיה פירש רש"י עשיר אתה בחזרה ומחזרת היא כידך כשמלה. והוא על דרך מה שאמרו (ספרי תצא כ"ו) ופרשו השמלה יחזורו הדברים כשמלה וכעין זה בגמרא

[ז] ואמר ר' חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא וכו' ר' ינאי

לביש מאניה מעלי שבת וכו'. והוא כמו שאמרו (מדרש רבה וזנא דבי אליהו שם) כמה אחז מקדשו במאכל ובמשחה ובכסות נקיה והמאכל ומשתה הוא כשלוש סעודות שבת והנשמה יחידה זוכין בערב שבת בכניסתו כמו שאמרו בגמרא (ביצה ט"ז) ובזה"ק תרומה (ח"ב קל"ה:) וכולהו מתעטרין בנשמתי' חדתי' כדין שירותא דצלוחא וכו'. והיינו בחילית קבלת שבת וזהו זוכין על ידי הכסות נקיה. ואיתא (שבת ק"ג סוף ע"א) וכבדתו שלא יהא מלבושך של שבת כמלבושך של חול וכו' הא דרבי יוחנן קרי למאניה מכבדותי. וכשאלחות (בראשית שאלות א') הגרסא למאניה דלביש בשבתא.

והיינו דבגדי שבת כמו בגדי כהונה וכמו שאמרו (במדרש רבה ד' ח') לבש בגדי

כהונה גדולה וכו' בגדי שבת היו וכו'. ובבגדי

שנאמר (במדבר ט"ו, ל"ט) וראיתם אותו וגו'. וחור נדרש מלשון חור כמו שאמרו (מגילה י"ב) מילת לבנה. זה רומז על אהבה, והיינו בחינת יעקב ויוסף בחינת יוסף שאמר את האלהים אני ירא ובחינת יעקב רחמי נקרא רחמן שבאבות כמו שאמרו בבראשית רבה (ע"ח, ח) וחלת ולבן דינא ורחמי כמו שמוכא בזה"ק (שם). ואחר כך כתיב ועטרת זהב גדולה ואיתא בזה"ק (שם קס"ט) דא עטרת דשריאת על ריישיהון דצדיקיא וכו' כר קבילי ישראל אורייתא כגונא דא הוה להון עד דחבו וכו'. והיינו הכתרים שזכו בשעת מחן חורה כמו שאמרו בגמרא (שבת פ"ח) וזהו שנאמר ותכריך בוץ וארגמן. והוא על פי מה שאמרו (במדבר רבה ט"ו, כ"ד ושאר מקומות) על הכתרים דמחן חורה אחר חוגרו זיינו ואחד נותן עטרה בראשו. והיינו דכתר נעשה היה חגורה שהוא נגד תפילין של יד. והשני כתרים הם כנגד חכמה ובינה. וזהו עטרת כנגד חכמה ותכריך כנגד בינה. תכריך חגורה כענין חוגרו זיינו. וחשב שנים תכריך בוץ וארגמן על דרך מה שנאמר (משלי ב', י') כי תבוא חכמה בלבך ודעת לנפשך ינעם שבחיבור חכמה ובינה מוחא וליבא שונכס התכמה שבמוח לבחינת בינה ליבא זוכין לבחינת הדעת שהוא פנימית הכתר כידוע. וכשזכה להשני כתרים שכנגד חכמה ובינה זכה גם לבחינת הדעת ולכן נחשב עטרת זהב ותכריך בוץ וארגמן. והם הכתרים שזכו ישראל במתן חורה. והיינו שמרדכי זכה לכל קדושת השבת שהם חמש דאיתא בזה"ק (ח"ב ר"ד) שבת ש' רזא דחלת אבהן בת מתעטרא בהו. וברעיא מהימנא (וזהו ח"ג רנ"ו) איתא ש' תלת כתרין כתר חכמה ובינה ואידי בת רביעא לון. ואמרנו שהכל אחד ששלוש מדות האבות הם ענפים משלוש ראשונות כמו שמוכא בזה"ק (ח"ב קע"ה) חסד עילאה נפקא מחכמה וכו', וכן איתא (שם י"ד טו" ע"ב)

עביד לאברהם ברא דחכמה ליצחק ברא דחבונה ליעקב ברא דדעת. ושלוש סעודות שבת נחשבו בזה"ק (שם פ"ח) דחקל תפוחין ועתיקא קדישא וזעיר אנפין וברעיא מהימנא (שם צ"ב) חשב שבת עילאה שבת דיומא שבת דליליא עיין שם. והיינו דשלוש סעודות דשבת ברא דענג עדן נהר גן (וזהו ח"א כ"ו סוף ע"א). ושם חשב ונהר דא עמודא דאמצעייתא יוצא מעדן דא אמא עילאה להשקות את הגן דא שכינתא תתאה. ובמקום אחר (וזהו ח"ג ר"צ) איתא מאן עדן דא חכמה עילאה ובמקום אחר (הקדמת חיקוני וזהו) איתא ולית עדן אלא כתר עליון דאיהו מופלא ומכוסה ובגין דא אתמר בעדן עין לא ראתה וגו'. אך באמת עדן כולל כל שלוש ראשונות וכמו שמוכא בחיקוני וזהו (חיקוני ג"ה) והכל נשפע על ידי הנהר לגן תתאה שהוא בחינת כנסת ישראל שכינתא תתאה. ועל דרך מה שמוכא בזה"ק (ח"ג קפ"ב) האי עדן תתאה איקרי גן והאי גן איקרי עדן לגן דלתתא. ולהרגיש מעין קדושת עתיקא קדישא שהוא כתר עליון זוכין רק על ידי בחינת הדעת שזוכין לזה על ידי חיבור חכמה ובינה מוחא וליבא וכמו שאמרנו. וזה שנחשב ברעיא מהימנא נגד קדושת עתיקא שבת עילאה שהוא בינה וקדושות שבת עדן כולל כל שלוש ראשונות ונהר יעקב זעיר אנפין ויעקב ויוסף כחדא אינון כמו שמוכא בזה"ק (ח"א קע"ו סוף ע"ב) ברא דא ר"י דאולי תרוריהו כחדא (שם קפ"ב) וכן מוכא בזה"ק (שם קצ"ד ריש ע"א ושאר מקומות) דנהר דא יוסף הצדיק הוא. והיינו דנהר בחינת יעקב עמודא דאמצעייתא יוצא מעדן שכולל כל שלוש ראשונות להשקות את הגן בחינת כנסת ישראל והוא על ידי בחינת יוסף שמדתו דאחיד בשמיא וארעא. וזהו שנאמר במרדכי שזכה לכל קדושות שבת שלוש ראשונות חכמה בינה דעת שכנגד זה כתיב עטרת זהב

